cermat

ČESKÝ JAZYK A LITERATURA 5

C5PBD22C0T02

DIDAKTICKÝ TEST

Jméno a příjmení

Počet úloh: 28

Maximální bodové hodnocení: 50 bodů

Povolené pomůcky: psací potřeby

Základní informace k zadání zkoušky

- **Časový limit** pro řešení didaktického testu **je uveden na záznamovém archu**.
- U každé úlohy je uveden maximální počet bodů.
- Za neuvedené řešení úlohy či za nesprávné řešení úlohy jako celku **se neudělují záporné body**.
- **Odpovědi pište do záznamového archu.** Při zápisu použijte modře nebo černě píšící propisovací tužku, která píše **dostatečně silně a nepřerušovaně**. Poznámky si můžete dělat do testového sešitu, nebudou však předmětem hodnocení.
- **Nejednoznačný nebo nečitelný zápis odpovědi bude považován za chybné řešení.**

Pokyny k úlohám s nabídkou odpovědí

- U všech úloh/podúloh je **právě jedna odpověď správná**.
- Odpověď na úlohu/podúlohu zřetelně zakřížkujte v záznamovém archu podle obrázku.

	A	B	C	D
4	☐	☐	☒	☐

- Pokud budete chtít svou odpověď opravit, pečlivě zabarvěte původně zakřížkovaný čtvereček a zakřížkujte nový čtvereček. Jakýkoliv jiný způsob záznamu odpovědí a jejich oprav bude považován za nesprávnou odpověď.

	A	B	C	D
4	☒	☐	■	☐

Pokyny k úlohám bez nabídky odpovědí

- Odpověď **zapište čitelně** do vyznačených bílých polí. Povoleno je psací i tiskací písmo a číslice. Při psaní **rozlišujte velká a malá písmena**.

12

- Pokud budete chtít tuto odpověď opravit, původní odpověď přeškrtněte a novou odpověď zapište do stejného pole.
- Za chybu se považuje nesprávná (tj. i nadbytečná) nebo chybějící dílčí odpověď. Maximální dosažitelné bodové hodnocení za úlohu se sníží o započítané chyby.

TESTOVÝ SEŠIT NEOTVÍREJTE, POČKEJTE NA POKYN!

Předmětem autorských práv Centra pro zjišťování výsledků vzdělávání

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOHÁM 1–3

Obří tělo, mračný zrak,
venku stojí sněhulák.
KDYŽ MRÁZ PÁLÍ, VICHR DUJE,
sněhulák se pošklebuje:
„Dobře tak!“

Sněhuláčku, jak se máš?
Tak zlý nejsi, jak se zdáš,
hrozíš, dokud sníh nejihne,
ale jaro, to ti střihne
na rubáš!

Sněhuláčku ubohý,
nebudeš moct na nohy,
až jen slunko teple svitne,
to tě, sněhuláčku, chytne
za rohy!

Budeš pryč jak na koni,
skřivánek ti zazvoní,
mušky budou hráti tobě
a fialka na tvém hrobě
zavoní.

Vysvětlivka: *rubáš* – oděv pro zemřelé

(*Vzhledem k povaze jedné z úloh není zdroj výchozího textu uveden.*)

1 bod

1 Které z následujících tvrzení odpovídá výchozímu textu?

A) V textu se píše o někom, kdo zasadí květinu na sněhulákův hrob.
B) V textu se píše o tom, z jakých důvodů chce sněhulák navždy zmizet.
C) V textu se píše o tom, za jakých okolností přestane sněhulák existovat.
D) V textu se píše o někom, kdo je terčem sněhulákovy nelítostné pomsty.

1 bod

2 Které z následujících tvrzení o verši zapsaném ve výchozím textu velkými písmeny je pravdivé?

A) Tento verš je osmislabičný a rýmuje se s veršem, který není osmislabičný.
B) Tento verš není osmislabičný a rýmuje se s veršem, který je osmislabičný.
C) Tento verš je osmislabičný a rýmuje se s veršem, který je také osmislabičný.
D) Tento verš není osmislabičný a rýmuje se s veršem, který také není osmislabičný.

1 bod

3 Které z následujících tvrzení odpovídá výchozímu textu?

A) Jde o umělecký text, který se skládá ze dvou slok.
B) Jde o umělecký text, který se skládá ze čtyř slok.
C) Jde o neumělecký text, který se skládá ze dvou slok.
D) Jde o neumělecký text, který se skládá ze čtyř slok.

---

max. 2 body

4 Vypište z každé z následujících vět (4.1 a 4.2) základní skladební dvojici.

(Základní skladební dvojice musí být zapsány pravopisně správně.)

4.1 Velmi významnou část výroby místní textilní firmy tvoří pestrobarevná bavlněná trička.

4.2 Uprostřed slavnostně prostřeného stolu stály broušené vázy a dvě porcelánové mísy na polévky.

max. 2 body

5 Rozhodněte o každé z následujících vět, zda je zapsána pravopisně správně (A), nebo ne (N).

		A	N
5.1	Při svitu měsíce vypadal hrad ještě tajeměji než za světla.	☐	☐
5.2	Nejcennější předměty byly vystaveny v přízemí hlavní budovy.	☐	☐
5.3	Oba spiklenci si potřebovali říct alespoň několik slov soukromě.	☐	☐
5.4	Plnění školních povinností samozřejmně odložil na poslední chvíli.	☐	☐

---

max. 3 body

6 Přiřaďte k jednotlivým řadám slov (6.1–6.3) odpovídající tvrzení (A–E).

(Žádnou možnost z nabídky A–E nelze přiřadit víckrát než jednou. Dvě možnosti zbudou a nebudou použity.)

6.1 krok – vzor – kanál _____

6.2 klíč – kadeřník – východ _____

6.3 kraj – veterinář – květináč _____

A) Pouze jedno slovo je mnohoznačné.

B) Celkem dvě slova jsou mnohoznačná, konkrétně první a druhé.

C) Celkem dvě slova jsou mnohoznačná, konkrétně první a třetí.

D) Celkem dvě slova jsou mnohoznačná, konkrétně druhé a třetí.

E) Všechna tři slova jsou mnohoznačná.

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOZE 7

Spolužáci se ve společném chatu domlouvali, kdo připraví tahák na test z matematiky. Neuváženě jsem napsala, že místo nechutného podvádění by se radši měli učit. Tím jsem ale *****. Chat totiž ihned zaplavila řada rozhořčených příspěvků a záhy mě spolužáci ze skupiny vyhodili.

1 bod

7 Ve které z následujících možností je uvedeno české ustálené slovní spojení, jež vystihuje situaci ve výchozím textu, a patří tedy na vynechané místo (*****) v textu?

A) hodila flintu do žita

B) strčila hlavu do písku

C) píchla do vosího hnízda

D) vychytala všechny mouchy

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOHÁM 8–12

Narval jednorohý, který žije v mořích blízko severního polárního kruhu, je jedním z nejpozoruhodnějších kytovců. Jeho mláďata jsou skoro černá, dospělí jedinci mají šedobílou barvu. Samci narvala jsou vždy mohutnější než samice: na rozdíl od dospělé samice, jež váží nejvýše 1 000 kilogramů a dorůstá délky maximálně 5 metrů, dospělý samec váží i 1 600 kilogramů a dlouhý může být klidně 6 metrů. Narval se živí zejména rybami, nepohrdne ale ani měkkýši. Od lovu ho neodradí ani souvislá ledová vrstva. K dýchání využívá díry v ledu, jako každý savec totiž potřebuje dýchat vzduch. Bez nádechu vydrží pod hladinou až 30 minut.

Narvalovi se přezdívá mořský jednorožec. Slavný roh, kvůli němuž přezdívku získal, je ale ve skutečnosti kel, tedy extrémně dlouhý zub vyčnívající ven z tlamy. Zatímco pravý horní špičák samcům zpravidla zakrní a dál neroste, jejich levý horní špičák měří přes 2,5 metru. Pouze v ojedinělých případech mají samci narvala dva plně vyvinuté kly.

Odborníci dlouho pátrali po tom, k čemu narvalovi jeho kel slouží. Někteří vědci se dříve domnívali, že samci používají kel jako zbraň při boji o samici. Nedávné výzkumy ale prokázaly, že kel má zcela jinou funkci: funguje jako citlivé čidlo, které samcům třeba pomáhá zjistit teplotu vody či její hloubku a poskytuje jim také další informace nezbytné pro orientaci pod vodou.

Kdysi býval narval častým terčem chamtivých lovců. Někteří lidé byli totiž ochotni zaplatit za narvalí kel nehorázné sumy, neboť byli přesvědčeni, že má magické vlastnosti, např. údajně ochraňoval před jedy. V současnosti zájem o lov těchto živočichů už naštěstí trochu opadl.

(*www.zoomagazin.cz; www.obri-oceanu.com, upraveno*)

max. 2 body

8 Rozhodněte o každém z následujících tvrzení, zda jednoznačně vyplývá z výchozího textu (A), nebo ne (N).

		A	N
8.1	Vědci nedávno vyvrátili, že samci narvala jednorohého mezi sebou bojují o samice.	☐	☐
8.2	Existují samci narvala jednorohého, kterým ven z tlamy vyčnívají dva extrémně dlouhé zuby.	☐	☐
8.3	Když narval jednorohý loví pod ledem, vyplouvá nad hladinu v pravidelných třicetiminutových intervalech, aby se nadechl.	☐	☐
8.4	Každý dospělý samec narvala jednorohého je jednak o 600 kg těžší, jednak o 1 metr delší než dospělá samice tohoto kytovce.	☐	☐

1 bod

9 Které z následujících tvrzení odpovídá výchozímu textu?

A) Informace, že kdysi narvalí kel chránil člověka před jedy, je v textu čtenářům předkládána jako fakt.

B) Informace, že kdysi někteří lidé věřili v magické vlastnosti narvalího klu, je v textu čtenářům předkládána jako fakt.

C) Informace, že kdysi byl narval loven častěji než v současné době, je v textu čtenářům předkládána jako domněnka.

D) Informace, že kdysi někteří lidé ochotně zaplatili za narvalí kel hodně peněz, je v textu čtenářům předkládána jako domněnka.

1 bod

10 Která z následujících možností je gramaticky správnou větou jednoduchou, jež zachovává význam prvního souvětí výchozího textu?

(Čárky neposuzujte.)

A) Narval jednorohý, jedním z nejpozoruhodnějších kytovců, žijící v mořích blízko severního polárního kruhu.
B) Narval jednorohý, jeden z nejpozoruhodnějších kytovců, žije v mořích blízko severního polárního kruhu.
C) Narval jednorohý žijící v mořích blízko severního polárního kruhu a je jeden z nejpozoruhodnějších kytovců.
D) Narval jednorohý žije v mořích blízko severního polárního kruhu a jedním z nejpozoruhodnějších kytovců.

1 bod

11 Které z následujících tvrzení o slovech podtržených ve výchozím textu je pravdivé?

A) Slovo *narval* není významově nadřazené ani slovu *kytovec*, ani slovu *savec*.
B) Slovo *narval* není významově podřazené ani slovu *savec*, ani slovu *kytovec*.
C) Slovo *narval* je významově nadřazené slovu *kytovec*, nikoli však slovu *savec*.
D) Slovo *narval* je významově podřazené slovu *savec*, nikoli však slovu *kytovec*.

1 bod

12 Úsek č. 1: také další informace nezbytné pro orientaci

Úsek č. 2: které samcům třeba pomáhá zjistit teplotu vody

Které z následujících tvrzení o dvou výše uvedených úsecích výchozího textu je pravdivé?

A) V každém z těchto úseků se vyskytuje pouze jedno neohebné slovo.
B) V každém z těchto úseků se vyskytují celkem dvě neohebná slova.
C) V úseku č. 1 se vyskytuje pouze jedno neohebné slovo, v úseku č. 2 se vyskytují celkem dvě neohebná slova.
D) V úseku č. 1 se vyskytují celkem dvě neohebná slova, v úseku č. 2 se vyskytuje pouze jedno neohebné slovo.

---

1 bod

13 Která z následujících vět je zapsána pravopisně správně?

A) Dobročiná akce podpořila chráněné dílny pro lidi se zdravotním postižením.
B) Dobročiná akce podpořila chráněnné dílny pro lidi se zdravotním postižením.
C) Dobročinná akce podpořila chráněné dílny pro lidi se zdravotním postižením.
D) Dobročinná akce podpořila chráněnné dílny pro lidi se zdravotním postižením.

max. 2 body

14 Ke každé z následujících podúloh (14.1 a 14.2) napište současné (tj. ne zastaralé) spisovné slovo, které odpovídá zadání a zároveň NENÍ vlastním jménem.

14.1 Napište přídavné jméno, které je v 1. pádě čísla jednotného tříslabičné, je příbuzné se slovem KVĚT a skloňuje se podle vzoru JARNÍ.

14.2 Napište podstatné jméno, které je v 1. pádě čísla jednotného tříslabičné, je příbuzné se slovem VYPRODAT a skloňuje se podle vzoru SOUDCE.

---

3 body

15 Uspořádejte jednotlivé části textu (A–F) tak, aby na sebe navazovaly.

A) „Spíš ne," usoudil nakonec, ale jistý si nebyl. „Bezva, takže Florián," přikývla En, „to je kousek odtud, pojď." Kostel svatého Floriána stál na náměstíčku v nejvýše položené části Šibeniční hory.

B) „Cože?" nechápal Jirka. „Kostel svatého Floriána, nebo svatého Pavla?" trpělivě zopakovala En. „Co já vím…," bezradně kroutil hlavou Jirka.

C) Ukazovala na nízká dvířka v kostelní zdi. Byla otevřená. „Dávej bacha," řekla En a vstoupila do temné chodby.

D) Jirka měl v hlavě úplné prázdno. Vůbec si nepamatoval cestu, kterou ho Patrik nedávno vedl. Rozložil tedy mapu a po krátkém zaváhání řekl: „Kousek odtamtud byl kostel. Tak dvě stě metrů." „Florián, nebo Pavel?" zeptala se En.

E) Jeho špičaté věže se rýsovaly proti temnému nebi. Ty věže znám, napadlo Jirku. Vlastně je zná skoro každý. „Hele, podívej," ozvala se En, když došli na náměstí.

F) „Byl u něj hřbitov?" zkoušela to dál En. Hřbitov? Při představě, že by uprostřed noci měli jít na hřbitov, Jirku zamrazilo. Přesto zapátral v paměti.

(*V. Matocha, Prašina, upraveno*)

První část: _____
Druhá část: _____
Třetí část: _____
Čtvrtá část: _____
Pátá část: _____
Šestá část: _____

VÝCHOZÍ TEXTY K ÚLOZE 16

TEXT 1

1. Proč jsi ještě nenapsal babičce dopis?
2. Pomáháš někdy rodičům s úklidem?
3. Chtěla bys párek s hořčicí, nebo spíš s kečupem?
4. Jaký dárek k svátku dáš mamince?
5. Slyšel jsi, o čem se ti kluci baví?
6. Kolik stála ta krásná kytice růží?
7. Na co si ze svého dětství pamatuješ?
8. Jít žalovat učitelce, či raději mlčet?
9. Kdy táta konečně přijede ze služební cesty?
10. Měl bys zítra čas vysvětlit mi, jak se sčítají zlomky?
11. Bez čeho se v životě neobejdeš?
12. Budeme si číst, anebo se dívat na film?

TEXT 2

Na některé otázky nelze odpovědět *ano*/*ne*, taková odpověď by totiž nedávala smysl. Na otázky **zjišťovací** naopak odpovědět *ano*/*ne* lze, protože taková odpověď smysl dává.

max. 3 body

16 Najděte v TEXTU 1 tři otázky zjišťovací a napište jejich čísla.

Úlohu řešte na základě informací uvedených v TEXTU 2.

Chybějící dílčí odpověď nebo zápis jakékoli číslice či jakéhokoli slova, které nevyhovují zadání úlohy, jsou považovány za chybu.

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOZE 17

Minulý víkend naše rodina vyrazila na výlet. Maminka přichystala vydatnou svačinu, tatínek měl za úkol zajistit jízdenky na vlak. Ani dnes nevíme jistě, jestli na ně kvůli své roztržitosti zapoměl, nebo si jako obvykle jen popletl datum výpravy. V sobotu ráno ovšem sebevědomě prohlásil, že plány se mění. Chodit pěšky je přece zdraví prospěšné a nějakých třicet kilometrů nepochybně zvládneme levou zadní.

Po tomto prohlášení zmizelo z našich tváří veškeré nadšení. Nikdo z nás ale raději neprotestoval, protože se všichni obávali neúměrně dlouhého výkladu o chůzy a jejích výhodách. Ušli jsme sotva sto metrů, když najednou tatínek udělal prudký pohyb a zařval jako poraněný lev. Bolesti zad byli nejspíš opravdu silné, protože než přijela sanitka, rozzlobeně prohlásil: „Příště jedině autem."

max. 4 body

17 Najděte ve výchozím textu čtyři slova, která jsou zapsána s pravopisnou chybou, a napište je <u>pravopisně správně</u>.

Ohebná slova zapište bezchybně ve stejném tvaru, ve kterém jsou užita v textu. Chybějící dílčí odpověď nebo zápis jakéhokoli slova, které nevyhovuje zadání úlohy, jsou považovány za chybu.

VÝCHOZÍ TEXTY K ÚLOHÁM 18–22

TEXT 1

(**1**) Už jako malého chlapce mě fascinovaly záhady v chování živočichů. Třeba takoví chrobáci. Vytvoří z kravského hnoje kuličku a pak se ji snaží někam přemístit. Jak ji ti brouci **dokážou** uhníst tak dokonale kulatou? Proč **se** s tou kuličkou vůbec **dělají**? A kam ji valí?

(**2**) Jednou jsem proto lezl po zahradě za párem chrobáků, valících před sebou s nesmírným zaujetím kuličku hnoje. Po dlouhé době dorazili znavení brouci k malé hromádce kypré půdy pod živým plotem. Všiml jsem si, že na vrcholu HROMÁDKY je vyhloubena nějaká JAMKA. Valit kuličku do kopečka byl pro chrobáky vskutku mamutí úkol. Několikrát se špatně trefili nožičkou a kulička se jim skutálela dolů. Když ji konečně **dostali** nahoru, jeden z nich **se rozběhl**, slezl do jamky a zuřivě gestikuloval předními nožkama, zatímco ten druhý s vypětím všech sil dovalil kuličku k němu. Vzápětí kulička i brouci zmizeli v hlubinách země.

(**3**) To mě dopálilo. Jak teď zjistím, co se s tou kuličkou děje? Když jsem se na to při obědě zeptal rodiny, zprvu se rozhostilo zaražené ticho.

„Asi se jim k něčemu hodí," váhavě mi za chvilku řekla maminka.

„Ať tě ani nenapadne propašovat je sem," zděsil se Larry, „odmítám žít v domě plném chrobáků a kuliček hnoje!"

„Něco takového by tvůj bratr jistě neudělal," upokojila ho maminka.

„Třeba se tím zahřívají," pronesl Leslie, „hnůj je přece úžasně teplý."

„Výborně, toho můžeme v zimě využít při vytápění domu," jízlivě podotkla maminka.

„Možná ty kuličky jedí," napadlo mou sestru Margo.

„Nemluv o takových věcech u oběda," napomenula ji maminka a zvolila jiné téma.

Biologické znalosti mé rodiny mě opět naprosto zklamaly.

(*G. Durrell, Ptáci, zvířata a moji příbuzní, upraveno*)

TEXT 2

Při tvoření **zdrobnělin typu A** dochází buď ke zkrácení samohlásky v kořeni slova (např. ze slova *m**í**sa* vznikla zdrobnělina *mi**s**ka*), nebo k prodloužení samohlásky v kořeni slova (např. ze slova *kop**y**to* vznikla zdrobnělina *kop**ý**tko*).

Při tvoření **zdrobnělin typu B** se žádná samohláska v kořeni slova nezkracuje ani neprodlužuje (např. ze slova *kočár* vznikla zdrobnělina *kočárek*).

max. 2 body

18 Rozhodněte o každém z následujících tvrzení, zda jednoznačně vyplývá z TEXTU 1 (A), nebo ne (N).

		A	N
18.1	U oběda bylo přítomno minimálně pět osob.	☐	☐
18.2	Larry byl jedním z těch, kdo vyslovili svůj názor na to, k čemu chrobákům slouží kulička hnoje.	☐	☐
18.3	Kulička hnoje se po celou dobu, kdy chlapec pozoroval chrobáky, pohybovala stále stejným směrem.	☐	☐
18.4	Kvůli Leslieho poznámce o teplotě hnoje se maminka rozhodla začít v zimě vytápět dům jiným způsobem než dosud.	☐	☐

max. 3 body

19 Vypište z druhé části TEXTU 1 tři měkká přídavná jména.

Chybějící dílčí odpověď nebo zápis jakéhokoli slova, které nevyhovuje zadání úlohy, jsou považovány za chybu.

1 bod

20 Které z následujících tvrzení o zdrobnělinách zapsaných v TEXTU 1 velkými písmeny je pravdivé?

Úlohu řešte na základě informací uvedených v TEXTU 2.

A) Jak *hromádka*, tak *jamka* jsou zdrobněliny typu A.
B) Jak *hromádka*, tak *jamka* jsou zdrobněliny typu B.
C) *Hromádka* je zdrobnělina typu A, *jamka* je zdrobnělina typu B.
D) *Hromádka* je zdrobnělina typu B, *jamka* je zdrobnělina typu A.

1 bod

21 Které z následujících tvrzení o úseku podtrženém v TEXTU 1 je pravdivé?

A) V tomto úseku se nevyskytuje žádné podstatné jméno užité v 2. pádě.
B) V tomto úseku se nevyskytuje žádné podstatné jméno užité ve 3. pádě.
C) V tomto úseku se nevyskytuje žádné podstatné jméno užité ve 4. pádě.
D) V tomto úseku se nevyskytuje žádné podstatné jméno užité v 7. pádě.

max. 2 body

22 Rozhodněte o každém z následujících tvrzení, zda je pravdivé (A), nebo ne (N).

(Posuzovaná slovesa jsou v TEXTU 1 vyznačena tučně.)

		A	N
22.1	Sloveso *dokázat* je v textu užito ve významu *provést důkaz, prokázat*.	☐	☐
22.2	Sloveso *dělat se* je v textu užito ve významu *dát si práci, namáhat se*.	☐	☐
22.3	Sloveso *dostat* je v textu užito ve významu *získat něco, nabýt něčeho*.	☐	☐
22.4	Sloveso *rozběhnout se* je v textu užito ve významu *různými směry se od sebe vzdálit, rozprchnout se*.	☐	☐

---

1 bod

23 Která z následujících vět NENÍ zapsána pravopisně správně?

A) Jeho odvážná myšlenka se mi okamžitě zalíbyla.
B) Na oslavu narozenin si oblékla černé splývavé šaty.
C) Na přípravu tohoto pokrmu se používá syrové rybí maso.
D) Součástí této společenské hry jsou také malé přesýpací hodiny.

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOZE 24

Hrad Karlštejn patří mezi nejslavnější české památky.

max. 2 body

24 Napište smysluplnou větu o <u>čtyřech</u> slovech, v níž výraz MEZI bude jiným slovním druhem než ve výchozím textu.

Výraz nesmí být použit jako vlastní jméno, např. *pan Mezi*. Vzniklá věta musí obsahovat tvar *mezi*, musí být gramaticky i pravopisně správná a musí obsahovat přísudek.

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOHÁM 25–27

Na světě jsou města, kde se některé problémy řeší hravou formou **pomocí** tzv. šťouchů. To jsou nenásilná postrčení, která vás motivují k lepšímu chování. ***** Jak?

Tak třeba nikdo nemá rád, když se na chodnících válejí odpadky. Jenže co s tím? Varovné cedule, vyšší pokuty… anebo chytrý šťouch jako v Londýně. Organizace Hubbub umístila do zdejších ulic průhledné odpadkové koše s dvěma přihrádkami označenými jmény. Tím, že jste do jedné z nich vhodili nedopalek, jste **zároveň** hlasovali pro svého oblíbeného fotbalistu – Ronalda, nebo Messiho. Vítězem se stal Ronaldo, **daleko** důležitější je ale to, že počet nedopalků na chodnících se opravdu snížil.

Londýnským šťouchem se inspirovala i další města: v Římě třeba můžete za plastovou láhev vyhozenou do speciálního koše získat lístky na metro, ve Stockholmu zase najdete hrající schody, které podporují zdravý pohyb. Je sice pravda, že šťouchy náš svět nespasí, **rozhodně** však mají své výhody: zpravidla skoro nic nestojí, jsou zábavné a život nám nepochybně zpříjemní.

(*www.nazory.aktualne.cz, upraveno*)

max. 2 body

25 Rozhodněte o každém z následujících tvrzení, zda jednoznačně vyplývá z výchozího textu (A), nebo ne (N).

		A	N
25.1	Za jakoukoli láhev od nápoje vyhozenou do zvláštního koše člověk dostane lístek na římské metro.	☐	☐
25.2	Princip šťouchu byl využit minimálně ve třech různých městech, z toho alespoň jednou k podpoře zdravého pohybu.	☐	☐
25.3	S nápadem řešit pomocí šťouchů problémy s odpadky přišli pracovníci firmy Hubbub, která vyrábí průhledné odpadkové koše.	☐	☐
25.4	Cílem londýnského šťouchu bylo zjistit, zda je mezi fanoušky fotbalisty Ronalda více kuřáků než mezi fanoušky fotbalisty Messiho.	☐	☐

1 bod

26 Která z následujících možností patří na vynechané místo (*****) ve výchozím textu?

A) Jejich princip je prostý – využívají přirozené lidské záliby v hraní.

B) Jeho princip šťouchu je prostý – využívá přirozené lidské záliby v hraní.

C) Jejich princip je prostý – využívají přirozeného lidského strachu z trestů.

D) Jeho princip šťouchu je prostý – využívá přirozeného lidského strachu z trestů.

1 bod

27 Které z následujících tvrzení o slovech tučně vyznačených ve výchozím textu NENÍ pravdivé?

A) Pokud slovo *pomocí* nahradíme slovem *prostřednictvím*, význam textu zůstane zachován.

B) Pokud slovo *zároveň* nahradíme slovem *současně*, význam textu zůstane zachován.

C) Pokud slovo *daleko* nahradíme slovem *mnohem*, význam textu zůstane zachován.

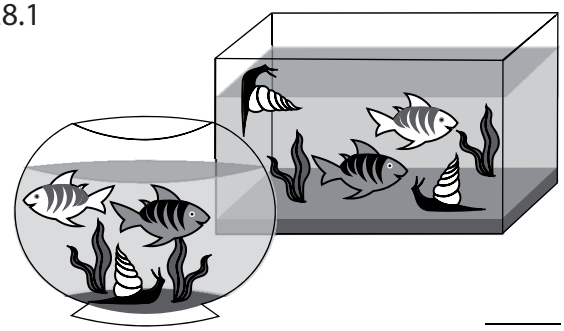
D) Pokud slovo *rozhodně* nahradíme slovem *rázně*, význam textu zůstane zachován.

max. 4 body

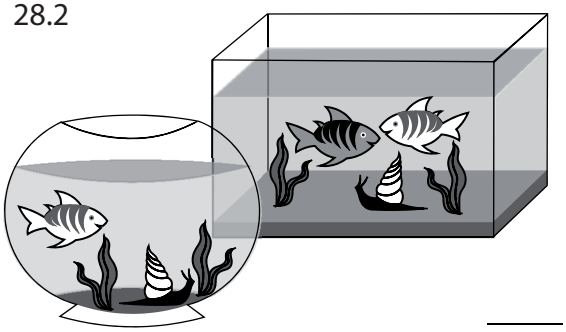
28 Přiřaďte k jednotlivým obrázkům (28.1–28.4) odpovídající popis (A–F).

(Žádnou možnost z nabídky A–F nelze přiřadit víckrát než jednou. Dvě možnosti zbudou a nebudou použity.)

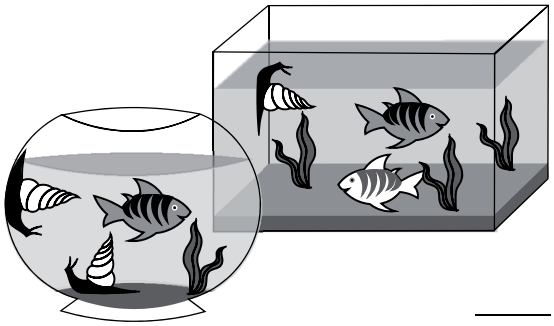
28.1

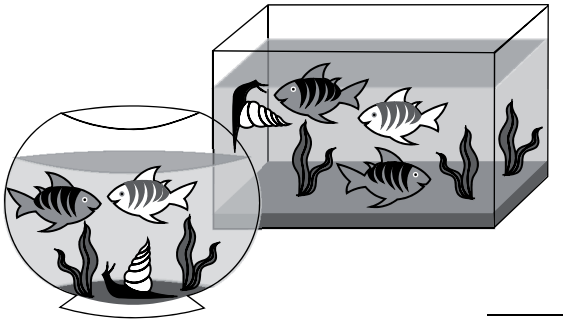
28.2

28.3

28.4

A) V kulatém akváriu je sudý počet rostlin. V každém z akvárií je více než jedna rybka. V hranatém akváriu je lichý počet živočichů.

B) V kulatém akváriu je lichý počet živočichů. V jednom z akvárií je více než jeden šnek. V hranatém akváriu není stejný počet rostlin jako v kulatém.

C) Více než polovina všech rybek je v hranatém akváriu. V kulatém akváriu je méně rostlin než v hranatém. V jednom z akvárií je stejný počet šneků a rybek.

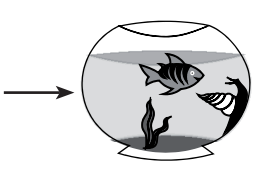
D) V obou akváriích dohromady je lichý počet živočichů. V kulatém akváriu je stejný počet rostlin jako v hranatém. V hranatém akváriu je více rybek než šneků.

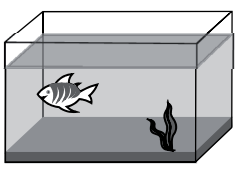
E) V obou akváriích dohromady je sudý počet rostlin. V hranatém akváriu není stejný počet šneků jako v kulatém. Více než polovinu všech živočichů v kulatém akváriu tvoří rybky.

F) Více než polovinu všech živočichů v hranatém akváriu tvoří rybky. Alespoň v jednom z akvárií je lichý počet rostlin. V kulatém akváriu je stejný počet šneků jako v hranatém.

Vysvětlivky: V obou akváriích dohromady jsou dvě rostliny a tři živočichové.

V kulatém akváriu je jedna rostlina a dva živočichové: jeden šnek a jedna rybka.

V hranatém akváriu je jedna rostlina a jeden živočich (rybka).

ZKONTROLUJTE, ZDA JSTE DO ZÁZNAMOVÉHO ARCHU UVEDL/A VŠECHNY ODPOVĚDI.

cermat

JEDNOTNÁ PŘIJÍMACÍ ZKOUŠKA 2022

KLÍČ SPRÁVNÝCH ŘEŠENÍ

ČESKÝ JAZYK A LITERATURA 5 B

KÓD TESTU: C5PBD22C0T02

Počet úloh	Celkem	Uzavřených	Otevřených
	28	**22**	**6**

Úloha	Správné řešení	Body
1	C	**1**
2	C	**1**
3	B	**1**
4		**max. 2 body**
4.1	podmět: **trička**; přísudek: **tvoří**	1 b.
4.2	podmět: **vázy (a) mísy**; přísudek: **stály**	1 b.
	ZSD musí být správně určena, správně rozdělena na podmětovou a přísudkovou část a pravopisně správně zapsána.	
5		**max. 2 body**
5.1	NE	4 podúlohy 2 b.
5.2	ANO	3 podúlohy 1 b.
5.3	ANO	2 a méně podúloh 0 b.
5.4	NE	
6		**max. 3 body**
6.1	E	1 b.
6.2	C	1 b.
6.3	A	1 b.
7	C	**1**
8		**max. 2 body**
8.1	NE	4 podúlohy 2 b.
8.2	ANO	3 podúlohy 1 b.
8.3	NE	2 a méně podúloh 0 b.
8.4	NE	
9	B	**1**
10	B	**1**
11	A	**1**
12	D	**1**
13	C	**1**
14		**max. 2 body**
14.1	např. okvětní	1 b.
14.2	prodejce	1 b.
15		
První část	D	
Druhá část	B	
Třetí část	F	
Čtvrtá část	A	**3**
Pátá část	E	
Šestá část	C	
	Body lze získat pouze v případě, že všechny části textu jsou seřazeny správně. V ostatních případech bylo přiděleno 0 bodů.	
16	čísla hledaných otázek: **2, 5, 10** Za chybu je považováno: **a)** nenalezení hledaného čísla; **b)** zápis jakéhokoli čísla/slova, které nevyhovuje zadání úlohy. Příklad hodnocení: **dvě**, **8**, **10** → 1 bod (1 číslo nenalezeno, 1 číslo neodpovídá zadání = 2 chyby)	**max. 3 body** 0 chyb 3 b. 1 chyba 2 b. 2 chyby 1 b. 3 a více chyb 0 b.

17	zapomněl, neúměrně, chůzi, byly Za chybu je považováno: **a)** nenalezení hledaného slova; **b)** zápis jakéhokoli slova, které nevyhovuje zadání úlohy. Příklad hodnocení: **zapomněl**, **výkend**, **jestly**, **byly** → 0 bodů (2 slova nenalezena, 2 slova neodpovídají zadání = 4 chyby)	**max. 4 body** 0 chyb 4 b. 1 chyba 3 b. 2 chyby 2 b. 3 chyby 1 b. 4 a více chyb 0 b.
18		**max. 2 body** 4 podúlohy 2 b. 3 podúlohy 1 b. 2 a méně podúloh 0 b.
18.1	ANO	
18.2	NE	
18.3	NE	
18.4	NE	
19	valících, mamutí, předníma Za chybu je považováno: **a)** nenalezení hledaného slova; **b)** zápis jakéhokoli slova, které nevyhovuje zadání úlohy. Příklad hodnocení: **valících**, **vzápětí**, **mamutí** → 1 bod (1 slovo nenalezeno, 1 slovo neodpovídá zadání = 2 chyby)	**max. 3 body** 0 chyb 3 b. 1 chyba 2 b. 2 chyby 1 b. 3 a více chyb 0 b.
20	A	**1**
21	B	**1**
22		**max. 2 body** 4 podúlohy 2 b. 3 podúlohy 1 b. 2 a méně podúloh 0 b.
22.1	NE	
22.2	ANO	
22.3	NE	
22.4	NE	
23	A	**1**
24	např. Na mezi rostly břízy. Věta musí obsahovat bezchybně zapsané slovo *mezi* a musí splňovat tyto podmínky: **a)** výraz *mezi* je jiným SD než ve VT; **b)** věta je smysluplná; **c)** věta obsahuje přísudek; **d)** věta je gramaticky správná; **e)** věta je pravopisně správná; **f)** věta obsahuje 4 slova. Věty, které splňovaly podmínky **a)–d)**, ale buď obsahovaly 1 pravopisnou chybu, nebo měly 3 slova / 5 slov, byly hodnoceny 1 bodem. V ostatních případech bylo přiděleno 0 bodů.	**max. 2 body** 0 chyb 2 b. 1 chyba 1 b. 2 a více chyb 0 b.
25		**max. 2 body** 4 podúlohy 2 b. 3 podúlohy 1 b. 2 a méně podúloh 0 b.
25.1	NE	
25.2	ANO	
25.3	NE	
25.4	NE	
26	A	**1**
27	D	**1**
28		**max. 4 body**
28.1	E	1 b.
28.2	D	1 b.
28.3	B	1 b.
28.4	F	1 b.
CELKEM		**50 bodů**

Vzhledem k vysoké variabilitě možných žákovských odpovědí na otevřené úlohy neobsahuje tento klíč všechny akceptovatelné odpovědi.

© Centrum pro zjišťování výsledků vzdělávání (CZVV), 2022

ČESKÝ JAZYK A LITERATURA 5

C5PBD22C0T02

DIDAKTICKÝ TEST

Počet úloh: 28

Maximální bodové hodnocení: 50 bodů

Povolené pomůcky: psací potřeby

Tento dokument obsahuje zdůvodnění správných řešení jednotlivých úloh didaktického testu.

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOHÁM 1–3

Obří tělo, mračný zrak,
venku stojí sněhulák.
KDYŽ MRÁZ PÁLÍ, VICHR DUJE,
sněhulák se pošklebuje:
„Dobře tak!“

Sněhuláčku, jak se máš?
Tak zlý nejsi, jak se zdáš,
hrozíš, dokud sníh nejihne,
ale jaro, to ti střihne
na rubáš!

Sněhuláčku ubohý,
nebudeš moct na nohy,
až jen slunko teple svitne,
to tě, sněhuláčku, chytne
za rohy!

Budeš pryč jak na koni,
skřivánek ti zazvoní,
mušky budou hráti tobě
a fialka na tvém hrobě
zavoní.

Vysvětlivka: *rubáš* – oděv pro zemřelé

(*Vzhledem k povaze jedné z úloh není zdroj výchozího textu uveden.*)

1 bod

1 Které z následujících tvrzení odpovídá výchozímu textu?

A) V textu se píše o někom, kdo zasadí květinu na sněhulákův hrob.
B) V textu se píše o tom, z jakých důvodů chce sněhulák navždy zmizet.
C) V textu se píše o tom, za jakých okolností přestane sněhulák existovat.
D) V textu se píše o někom, kdo je terčem sněhulákovy nelítostné pomsty.

Zdůvodnění

Pravdivost tvrzení uvedeného v možnosti C) dokládají pasáže, které jsou ve výchozím textu vyznačeny barevně.

1 bod

2 Které z následujících tvrzení o verši zapsaném ve výchozím textu velkými písmeny je pravdivé?

A) Tento verš je osmislabičný a rýmuje se s veršem, který není osmislabičný.
B) Tento verš není osmislabičný a rýmuje se s veršem, který je osmislabičný.
C) Tento verš je osmislabičný a rýmuje se s veršem, který je také osmislabičný.
D) Tento verš není osmislabičný a rýmuje se s veršem, který také není osmislabičný.

Zdůvodnění

Verš *Když mráz pálí, vichr duje* je osmislabičný a rýmuje se s osmislabičným veršem *sněhulák se pošklebuje*.

1 bod

3 Které z následujících tvrzení odpovídá výchozímu textu?

A) Jde o umělecký text, který se skládá ze dvou slok.
B) Jde o umělecký text, který se skládá ze čtyř slok.
C) Jde o neumělecký text, který se skládá ze dvou slok.
D) Jde o neumělecký text, který se skládá ze čtyř slok.

Zdůvodnění

Jde o báseň (tj. umělecký text s funkcí estetickou, což dokládají například užité jazykové prostředky), která se skládá ze čtyř slok.

max. 2 body

4 Vypište z každé z následujících vět (4.1 a 4.2) základní skladební dvojici.

(Základní skladební dvojice musí být zapsány pravopisně správně.)

4.1 Velmi významnou část výroby místní textilní firmy tvoří pestrobarevná bavlněná trička.

4.2 Uprostřed slavnostně prostřeného stolu stály broušené vázy a dvě porcelánové mísy na polévky.

Řešení

4.1

podmět:
trička
přísudek:
tvoří

4.2

podmět:
vázy (a) mísy
přísudek:
stály

---

max. 2 body

5 Rozhodněte o každé z následujících vět, zda je zapsána pravopisně správně (A), nebo ne (N).

		A	N
5.1	Při svitu měsíce vypadal hrad ještě tajeměji než za světla.	☐	☒
5.2	Nejcennější předměty byly vystaveny v přízemí hlavní budovy.	☒	☐
5.3	Oba spiklenci si potřebovali říct alespoň několik slov soukromě.	☒	☐
5.4	Plnění školních povinností samozřejmně odložil na poslední chvíli.	☐	☒

Zdůvodnění

- Příslovce *tajemně* je příbuzné s přídavným jménem *tajemný*.
- Částice *samozřejmě* je příbuzná s přídavným jménem *samozřejmý*.

---

max. 3 body

6 Přiřaďte k jednotlivým řadám slov (6.1–6.3) odpovídající tvrzení (A–E).

(Žádnou možnost z nabídky A–E nelze přiřadit víckrát než jednou. Dvě možnosti zbudou a nebudou použity.)

6.1 krok – vzor – kanál _____

6.2 klíč – kadeřník – východ _____

6.3 kraj – veterinář – květináč _____

A) Pouze jedno slovo je mnohoznačné.

B) Celkem dvě slova jsou mnohoznačná, konkrétně první a druhé.

C) Celkem dvě slova jsou mnohoznačná, konkrétně první a třetí.

D) Celkem dvě slova jsou mnohoznačná, konkrétně druhé a třetí.

E) Všechna tři slova jsou mnohoznačná.

Řešení a zdůvodnění

6.1 – E)

- slovo *krok* má význam např. *pohyb nohou při chůzi* (*dělal pomalé kroky*) nebo *čin, tah* (*významný krok vlády*)
- slovo *vzor* má význam např. *někdo, kým se může jiný řídit* (*byl vzorem správného muže*) nebo *předloha* (*kreslit podle vzoru*)
- slovo *kanál* má význam např. *umělý vodní tok* (*podzemní kanál*) nebo *televizní kanál*

6.2 – C)

- slovo *klíč* má význam např. *nástroj na zamykání a odmykání zámku* (*klíč od našich dveří*) nebo *pomůcka k určení, vysvětlení něčeho* (*klíč správných řešení*)
- slovo *kadeřník* je jednoznačné, má pouze jeden význam – *ten, kdo odborně upravuje vlasy*
- slovo *východ* má význam např. *místo, kudy se vychází* (*hledal východ z obchodu*) nebo *světová strana* (*okna obrácená k východu*)

6.3 – A)

- slovo *kraj* má význam např. *místo na obvodu předmětu, okraj* (*kraj stolu*) nebo *krajina, končina* (*rodný kraj*)
- slovo *veterinář* je jednoznačné, má pouze jeden význam – *zvěrolékař*
- slovo *květináč* je jednoznačné, má pouze jeden význam – *nádoba na pěstování květin*

Žádná z posuzovaných řad slov neodpovídá ani tvrzení B), ani tvrzení D).

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOZE 7

Spolužáci se ve společném chatu domlouvali, kdo připraví tahák na test z matematiky. Neuváženě jsem napsala, že místo nechutného podvádění by se radši měli učit. Tím jsem ale *****. Chat totiž ihned zaplavila řada rozhořčených příspěvků a záhy mě spolužáci ze skupiny vyhodili.

1 bod

7 Ve které z následujících možností je uvedeno české ustálené slovní spojení, jež vystihuje situaci ve výchozím textu, a patří tedy na vynechané místo (*****) v textu?

A) hodila flintu do žita
B) strčila hlavu do písku
C) píchla do vosího hnízda
D) vychytala všechny mouchy

Zdůvodnění

Situaci popsanou ve výchozím textu vystihuje ustálené slovní spojení *píchnout do vosího hnízda*, které má význam *otevřeně pojmenovat určitý problém a tím někoho popudit*. Ostatní posuzované možnosti neodpovídají zadání:

- ustálené slovní spojení *hodit flintu do žita* má význam *ztratit odvahu, vzdát to*;
- ustálené slovní spojení *strčit hlavu do písku* má význam *nechtít o něčem (zprav. nepříjemném) vědět*;
- ustálené slovní spojení *vychytat všechny mouchy* má význam *odstranit všechny nedostatky*.

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOHÁM 8–12

Narval jednorohý, který žije v mořích blízko severního polárního kruhu, je jedním z nejpozoruhodnějších kytovců. Jeho mláďata jsou skoro černá, dospělí jedinci mají šedobílou barvu. Samci narvala jsou vždy mohutnější než samice: na rozdíl od dospělé samice, jež váží nejvýše 1 000 kilogramů a dorůstá délky maximálně 5 metrů, dospělý samec váží i 1 600 kilogramů a dlouhý může být klidně 6 metrů. Narval se živí zejména rybami, nepohrdne ale ani měkkýši. Od lovu ho neodradí ani souvislá ledová vrstva. K dýchání využívá díry v ledu, jako každý savec totiž potřebuje dýchat vzduch. Bez nádechu vydrží pod hladinou až 30 minut.

Narvalovi se přezdívá mořský jednorožec. Slavný roh, kvůli němuž přezdívku získal, je ale ve skutečnosti kel, tedy extrémně dlouhý zub vyčnívající ven z tlamy. Zatímco pravý horní špičák samcům zpravidla zakrní a dál neroste, jejich levý horní špičák měří přes 2,5 metru. Pouze v ojedinělých případech mají samci narvala dva plně vyvinuté kly.

Odborníci dlouho pátrali po tom, k čemu narvalovi jeho kel slouží. Někteří vědci se dříve domnívali, že samci používají kel jako zbraň při boji o samici. Nedávné výzkumy ale prokázaly, že kel má zcela jinou funkci: funguje jako citlivé čidlo, které samcům třeba pomáhá zjistit teplotu vody či její hloubku a poskytuje jim také další informace nezbytné pro orientaci pod vodou.

Kdysi býval narval častým terčem chamtivých lovců. Někteří lidé byli totiž ochotni zaplatit za narvalí kel nehorázné sumy, neboť byli přesvědčeni, že má magické vlastnosti, např. údajně ochraňoval před jedy. V současnosti zájem o lov těchto živočichů už naštěstí trochu opadl.

(*www.zoomagazin.cz; www.obri-oceanu.com, upraveno*)

max. 2 body

8 Rozhodněte o každém z následujících tvrzení, zda jednoznačně vyplývá z výchozího textu (A), nebo ne (N).

		A	N
8.1	Vědci nedávno vyvrátili, že samci narvala jednorohého mezi sebou bojují o samice.	☐	☒
8.2	Existují samci narvala jednorohého, kterým ven z tlamy vyčnívají dva extrémně dlouhé zuby.	☒	☐
8.3	Když narval jednorohý loví pod ledem, vyplouvá nad hladinu v pravidelných třicetiminutových intervalech, aby se nadechl.	☐	☒
8.4	Každý dospělý samec narvala jednorohého je jednak o 600 kg těžší, jednak o 1 metr delší než dospělá samice tohoto kytovce.	☐	☒

Zdůvodnění

Pravdivost/nepravdivost posuzovaných tvrzení dokládají pasáže, které jsou ve výchozím textu vyznačeny příslušnou barvou.

1 bod

9 Které z následujících tvrzení odpovídá výchozímu textu?

A) Informace, že kdysi narvalí kel chránil člověka před jedy, je v textu čtenářům předkládána jako fakt.

B) Informace, že kdysi někteří lidé věřili v magické vlastnosti narvalího klu, je v textu čtenářům předkládána jako fakt.

C) Informace, že kdysi byl narval loven častěji než v současné době, je v textu čtenářům předkládána jako domněnka.

D) Informace, že kdysi někteří lidé ochotně zaplatili za narvalí kel hodně peněz, je v textu čtenářům předkládána jako domněnka.

Zdůvodnění

- Informace, že kdysi narvalí kel chránil člověka před jedy, je ve výchozím textu čtenářům předkládána jako domněnka, nikoli jako fakt: v textu je uvedeno, že narvalí kel *údajně ochraňoval před jedy* (slovo *údajně* vyjadřuje určité zpochybnění, naznačuje, že daná skutečnost není prokázaná, ověřená).
- Informace, že kdysi někteří lidé věřili v magické vlastnosti narvalího klu, je ve výchozím textu čtenářům předkládána jako fakt (někteří lidé *byli přesvědčeni, že* narvalí kel *má magické vlastnosti*).
- Informace, že kdysi byl narval loven častěji než v současné době, je ve výchozím textu čtenářům předkládána jako fakt, nikoli jako domněnka (*kdysi býval narval častým terčem chamtivých lovců*; *v současnosti zájem o lov těchto živočichů už naštěstí trochu opadl*).
- Informace, že kdysi někteří lidé ochotně zaplatili za narvalí kel hodně peněz, je ve výchozím textu čtenářům předkládána jako fakt, nikoli jako domněnka (*někteří lidé byli ochotni zaplatit za narvalí kel nehorázné sumy*).

1 bod

10 Která z následujících možností je gramaticky správnou větou jednoduchou, jež zachovává význam prvního souvětí výchozího textu?

(Čárky neposuzujte.)

A) Narval jednorohý, jedním z nejpozoruhodnějších kytovců, žijící v mořích blízko severního polárního kruhu.

B) Narval jednorohý, jeden z nejpozoruhodnějších kytovců, žije v mořích blízko severního polárního kruhu.

C) Narval jednorohý žijící v mořích blízko severního polárního kruhu a je jeden z nejpozoruhodnějších kytovců.

D) Narval jednorohý žije v mořích blízko severního polárního kruhu a jedním z nejpozoruhodnějších kytovců.

Zdůvodnění

- Možnost A) není gramaticky správná: ve větném celku zcela chybí sloveso v určitém tvaru.
- Možnost C) není gramaticky správná: spojkou *a* nelze tímto způsobem spojovat samostatný úsek bez slovesa v určitém tvaru s větou. Pokud bychom do první části větného celku doplnili sloveso v určitém tvaru, vzniklo by gramaticky správné souvětí (*Narval jednorohý žije v mořích blízko severního polárního kruhu a je jeden z nejpozoruhodnějších kytovců.*).
- Možnost D) není gramaticky správná: spojkou *a* nelze tímto způsobem spojovat větu se samostatným úsekem bez slovesa v určitém tvaru. Pokud bychom do druhé části větného celku doplnili sloveso v určitém tvaru, vzniklo by gramaticky správné souvětí (*Narval jednorohý žije v mořích blízko severního polárního kruhu a je jedním z nejpozoruhodnějších kytovců.*).

1 bod

11 Které z následujících tvrzení o slovech podtržených ve výchozím textu je pravdivé?

A) Slovo *narval* není významově nadřazené ani slovu *kytovec*, ani slovu *savec*.
B) Slovo *narval* není významově podřazené ani slovu *savec*, ani slovu *kytovec*.
C) Slovo *narval* je významově nadřazené slovu *kytovec*, nikoli však slovu *savec*.
D) Slovo *narval* je významově podřazené slovu *savec*, nikoli však slovu *kytovec*.

Zdůvodnění

Slovo *narval* je významově podřazené slovu *kytovec*, které je významově podřazené slovu *savec*, tzn. slovo *narval* není významově nadřazené ani jednomu z daných slov.

1 bod

12 Úsek č. 1: také další informace nezbytné pro orientaci

Úsek č. 2: které samcům třeba pomáhá zjistit teplotu vody

Které z následujících tvrzení o dvou výše uvedených úsecích výchozího textu je pravdivé?

A) V každém z těchto úseků se vyskytuje pouze jedno neohebné slovo.
B) V každém z těchto úseků se vyskytují celkem dvě neohebná slova.
C) V úseku č. 1 se vyskytuje pouze jedno neohebné slovo, v úseku č. 2 se vyskytují celkem dvě neohebná slova.
D) V úseku č. 1 se vyskytují celkem dvě neohebná slova, v úseku č. 2 se vyskytuje pouze jedno neohebné slovo.

Zdůvodnění

Neohebná slova jsou v posuzovaných úsecích zapsána červeně.

---

1 bod

13 Která z následujících vět je zapsána pravopisně správně?

A) Dobročiná akce podpořila chráněné dílny pro lidi se zdravotním postižením.
B) Dobročiná akce podpořila chráněnné dílny pro lidi se zdravotním postižením.
C) Dobročinná akce podpořila chráněné dílny pro lidi se zdravotním postižením.
D) Dobročinná akce podpořila chráněnné dílny pro lidi se zdravotním postižením.

Zdůvodnění

- Přídavné jméno *dobročinný* je příbuzné s přídavným jménem *činný*, které je odvozeno od podstatného jména *čin* příponou *-ný*.
- Přídavné jméno *chráněný* je odvozeno od slovesa *chránit*, konkrétně z tvaru *chráněn* příponou *-ý*.

max. 2 body

14 Ke každé z následujících podúloh (14.1 a 14.2) napište současné (tj. ne zastaralé) spisovné slovo, které odpovídá zadání a zároveň NENÍ vlastním jménem.

14.1 Napište přídavné jméno, které je v 1. pádě čísla jednotného tříslabičné, je příbuzné se slovem KVĚT a skloňuje se podle vzoru JARNÍ.

14.2 Napište podstatné jméno, které je v 1. pádě čísla jednotného tříslabičné, je příbuzné se slovem VYPRODAT a skloňuje se podle vzoru SOUDCE.

Řešení

14.1 – např. okvětní

14.2 – prodejce

---

3 body

15 Uspořádejte jednotlivé části textu (A–F) tak, aby na sebe navazovaly.

A) „Spíš ne," usoudil nakonec, ale jistý si nebyl. „Bezva, takže Florián," přikývla En, „to je kousek odtud, pojď." Kostel svatého Floriána stál na náměstíčku v nejvýše položené části Šibeniční hory.

B) „Cože?" nechápal Jirka. „Kostel svatého Floriána, nebo svatého Pavla?" trpělivě zopakovala En. „Co já vím…," bezradně kroutil hlavou Jirka.

C) Ukazovala na nízká dvířka v kostelní zdi. Byla otevřená. „Dávej bacha," řekla En a vstoupila do temné chodby.

D) Jirka měl v hlavě úplné prázdno. Vůbec si nepamatoval cestu, kterou ho Patrik nedávno vedl. Rozložil tedy mapu a po krátkém zaváhání řekl: „Kousek odtamtud byl kostel. Tak dvě stě metrů." „Florián, nebo Pavel?" zeptala se En.

E) Jeho špičaté věže se rýsovaly proti temnému nebi. Ty věže znám, napadlo Jirku. Vlastně je zná skoro každý. „Hele, podívej," ozvala se En, když došli na náměstí.

F) „Byl u něj hřbitov?" zkoušela to dál En. Hřbitov? Při představě, že by uprostřed noci měli jít na hřbitov, Jirku zamrazilo. Přesto zapátral v paměti.

(*V. Matocha, Prašina, upraveno*)

Řešení

První část: D)

Druhá část: B)

Třetí část: F)

Čtvrtá část: A)

Pátá část: E)

Šestá část: C)

D) Jirka měl v hlavě úplné prázdno. Vůbec si nepamatoval cestu, kterou ho Patrik nedávno vedl. Rozložil tedy mapu a po krátkém zaváhání řekl: „Kousek odtamtud byl kostel. Tak dvě stě metrů." „Florián, nebo Pavel?" zeptala se En. **B)** „Cože?" nechápal Jirka. „Kostel svatého Floriána, nebo svatého Pavla?" trpělivě zopakovala En. „Co já vím…," bezradně kroutil hlavou Jirka. **F)** „Byl u něj hřbitov?" zkoušela to dál En. Hřbitov? Při představě, že by uprostřed noci měli jít na hřbitov, Jirku zamrazilo. Přesto zapátral v paměti. **A)** „Spíš ne," usoudil nakonec, ale jistý si nebyl. „Bezva, takže Florián," přikývla En, „to je kousek odtud, pojď." Kostel svatého Floriána stál na náměstíčku v nejvýše položené části Šibeniční hory. **E)** Jeho špičaté věže se rýsovaly proti temnému nebi. Ty věže znám, napadlo Jirku. Vlastně je zná skoro každý. „Hele, podívej," ozvala se En, když došli na náměstí. **C)** Ukazovala na nízká dvířka v kostelní zdi. Byla otevřená. „Dávej bacha," řekla En a vstoupila do temné chodby.

VÝCHOZÍ TEXTY K ÚLOZE 16

TEXT 1

1. Proč jsi ještě nenapsal babičce dopis?
2. Pomáháš někdy rodičům s úklidem?
3. Chtěla bys párek s hořčicí, nebo spíš s kečupem?
4. Jaký dárek k svátku dáš mamince?
5. Slyšel jsi, o čem se ti kluci baví?
6. Kolik stála ta krásná kytice růží?
7. Na co si ze svého dětství pamatuješ?
8. Jít žalovat učitelce, či raději mlčet?
9. Kdy táta konečně přijede ze služební cesty?
10. Měl bys zítra čas vysvětlit mi, jak se sčítají zlomky?
11. Bez čeho se v životě neobejdeš?
12. Budeme si číst, anebo se dívat na film?

TEXT 2

Na některé otázky nelze odpovědět *ano*/*ne*, taková odpověď by totiž nedávala smysl. Na otázky **zjišťovací** naopak odpovědět *ano*/*ne* lze, protože taková odpověď smysl dává.

max. 3 body

16 **Najděte v TEXTU 1 tři otázky zjišťovací a napište jejich čísla.**

Úlohu řešte na základě informací uvedených v TEXTU 2.

Chybějící dílčí odpověď nebo zápis jakékoli číslice či jakéhokoli slova, které nevyhovují zadání úlohy, jsou považovány za chybu.

Řešení a zdůvodnění

Pouze na otázky č. **2**, **5**, **10** lze odpovědět *ano/ne* a taková odpověď dává smysl. Pokud bychom na ostatní otázky odpověděli *ano/ne*, odpověď by byla nesmyslná (např. *Proč jsi ještě nenapsal babičce dopis?* – ano; *Chtěla bys párek s hořčicí, nebo spíš s kečupem?* – ne).

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOZE 17

Minulý víkend naše rodina vyrazila na výlet. Maminka přichystala vydatnou svačinu, tatínek měl za úkol zajistit jízdenky na vlak. Ani dnes nevíme jistě, jestli na ně kvůli své roztržitosti zapoměl, nebo si jako obvykle jen popletl datum výpravy. V sobotu ráno ovšem sebevědomě prohlásil, že plány se mění. Chodit pěšky je přece zdraví prospěšné a nějakých třicet kilometrů nepochybně zvládneme levou zadní.

Po tomto prohlášení zmizelo z našich tváří veškeré nadšení. Nikdo z nás ale raději neprotestoval, protože se všichni obávali neúměrně dlouhého výkladu o chůzy a jejích výhodách. Ušli jsme sotva sto metrů, když najednou tatínek udělal prudký pohyb a zařval jako poraněný lev. Bolesti zad byli nejspíš opravdu silné, protože než přijela sanitka, rozzlobeně prohlásil: „Příště jedině autem."

max. 4 body

17 Najděte ve výchozím textu čtyři slova, která jsou zapsána s pravopisnou chybou, a napište je <u>pravopisně správně</u>.

Ohebná slova zapište bezchybně ve stejném tvaru, ve kterém jsou užita v textu. Chybějící dílčí odpověď nebo zápis jakéhokoli slova, které nevyhovuje zadání úlohy, jsou považovány za chybu.

Zdůvodnění

- Sloveso *zapomenout* je příbuzné se slovem *pomnít* (starší sloveso s významem *pamatovat si*).
- Příslovce *neúměrně* je odvozeno od příslovce *úměrně* předponou *ne-*. Na začátku slova nebo po předponě se *ú* píše s čárkou.
- Podstatné jméno *chůze* se skloňuje podle vzoru *růže* (o růži – *o chůzi*).
- Pokud je podmětem podstatné jméno rodu ženského v čísle množném (*bolesti*), v koncovce příčestí činného musí být *-y* (*byly*).

VÝCHOZÍ TEXTY K ÚLOHÁM 18–22

TEXT 1

(**1**) Už jako malého chlapce mě fascinovaly záhady v chování živočichů. Třeba takoví chrobáci. Vytvoří z kravského hnoje kuličku a pak se ji snaží někam přemístit. Jak ji ti brouci **dokážou** uhníst tak dokonale kulatou? Proč **se** s tou kuličkou vůbec **dělají**? A kam ji valí?

(**2**) Jednou jsem proto lezl po zahradě za párem chrobáků, valících před sebou s nesmírným zaujetím kuličku hnoje. Po dlouhé době dorazili znavení brouci k malé hromádce kypré půdy pod živým plotem. Všiml jsem si, že na vrcholu HROMÁDKY je vyhloubena nějaká JAMKA. Valit kuličku do kopečka byl pro chrobáky vskutku mamutí úkol. Několikrát se špatně trefili nožičkou a kulička se jim skutálela dolů. Když ji konečně **dostali** nahoru, jeden z nich **se rozběhl**, slezl do jamky a zuřivě gestikuloval předními nožkama, zatímco ten druhý s vypětím všech sil dovalil kuličku k němu. Vzápětí kulička i brouci zmizeli v hlubinách země.

(**3**) To mě dopálilo. Jak teď zjistím, co se s tou kuličkou děje? Když jsem se na to při obědě zeptal rodiny, zprvu se rozhostilo zaražené ticho.

„Asi se jim k něčemu hodí," váhavě mi za chvilku řekla maminka.

„Ať tě ani nenapadne propašovat je sem," zděsil se Larry, „odmítám žít v domě plném chrobáků a kuliček hnoje!"

„Něco takového by tvůj bratr jistě neudělal," upokojila ho maminka.

„Třeba se tím zahřívají," pronesl Leslie, „hnůj je přece úžasně teplý."

„Výborně, toho můžeme v zimě využít při vytápění domu," jízlivě podotkla maminka.

„Možná ty kuličky jedí," napadlo mou sestru Margo.

„Nemluv o takových věcech u oběda," napomenula ji maminka a zvolila jiné téma.

Biologické znalosti mé rodiny mě opět naprosto zklamaly.

(*G. Durrell, Ptáci, zvířata a moji příbuzní, upraveno*)

TEXT 2

Při tvoření **zdrobnělin typu A** dochází buď ke zkrácení samohlásky v kořeni slova (např. ze slova *mísa* vznikla zdrobnělina *miska*), nebo k prodloužení samohlásky v kořeni slova (např. ze slova *kopyto* vznikla zdrobnělina *kopýtko*).

Při tvoření **zdrobnělin typu B** se žádná samohláska v kořeni slova nezkracuje ani neprodlužuje (např. ze slova *kočár* vznikla zdrobnělina *kočárek*).

max. 2 body

18 Rozhodněte o každém z následujících tvrzení, zda jednoznačně vyplývá z TEXTU 1 (A), nebo ne (N).

		A	N
18.1	U oběda bylo přítomno minimálně pět osob.	☒	☐
18.2	Larry byl jedním z těch, kdo vyslovili svůj názor na to, k čemu chrobákům slouží kulička hnoje.	☐	☒
18.3	Kulička hnoje se po celou dobu, kdy chlapec pozoroval chrobáky, pohybovala stále stejným směrem.	☐	☒
18.4	Kvůli Leslieho poznámce o teplotě hnoje se maminka rozhodla začít v zimě vytápět dům jiným způsobem než dosud.	☐	☒

Zdůvodnění

Pravdivost/nepravdivost posuzovaných tvrzení dokládají pasáže, které jsou v TEXTU 1 vyznačeny příslušnou barvou.

max. 3 body

19 Vypište z druhé části TEXTU 1 tři měkká přídavná jména.

Chybějící dílčí odpověď nebo zápis jakéhokoli slova, které nevyhovuje zadání úlohy, jsou považovány za chybu.

Řešení

valících, mamutí, předními

1 bod

20 Které z následujících tvrzení o zdrobnělinách zapsaných v TEXTU 1 velkými písmeny je pravdivé?

Úlohu řešte na základě informací uvedených v TEXTU 2.

A) Jak *hromádka*, tak *jamka* jsou zdrobněliny typu A.
B) Jak *hromádka*, tak *jamka* jsou zdrobněliny typu B.
C) *Hromádka* je zdrobnělina typu A, *jamka* je zdrobnělina typu B.
D) *Hromádka* je zdrobnělina typu B, *jamka* je zdrobnělina typu A.

Zdůvodnění

- Slovo *hrom**á**dka* vzniklo ze slova *hrom**a**da*, při tvoření zdrobněliny tedy došlo k prodloužení samohlásky v kořeni slova.
- Slovo *j**a**mka* vzniklo ze slova *j**á**ma*, při tvoření zdrobněliny tedy došlo ke zkrácení samohlásky v kořeni slova.

1 bod

21 Které z následujících tvrzení o úseku podtrženém v TEXTU 1 je pravdivé?

A) V tomto úseku se nevyskytuje žádné podstatné jméno užité v 2. pádě.
B) V tomto úseku se nevyskytuje žádné podstatné jméno užité ve 3. pádě.
C) V tomto úseku se nevyskytuje žádné podstatné jméno užité ve 4. pádě.
D) V tomto úseku se nevyskytuje žádné podstatné jméno užité v 7. pádě.

Zdůvodnění

V posuzovaném úseku se vyskytují celkem tři podstatná jména: slovo *vypětí* je užito v 7. pádě, slovo *síla* je užito v 2. pádě a slovo *kulička* je užito ve 4. pádě.

max. 2 body

22 Rozhodněte o každém z následujících tvrzení, zda je pravdivé (A), nebo ne (N).

(Posuzovaná slovesa jsou v TEXTU 1 vyznačena tučně.)

		A	N
22.1	Sloveso *dokázat* je v textu užito ve významu *provést důkaz, prokázat*.	☐	☒
22.2	Sloveso *dělat se* je v textu užito ve významu *dát si práci, namáhat se*.	☒	☐
22.3	Sloveso *dostat* je v textu užito ve významu *získat něco, nabýt něčeho*.	☐	☒
22.4	Sloveso *rozběhnout se* je v textu užito ve významu *různými směry se od sebe vzdálit, rozprchnout se*.	☐	☒

Zdůvodnění

- Sloveso *dokázat* je v TEXTU 1 užito ve významu *umět*.
- Sloveso *dostat* je v TEXTU 1 užito ve významu *přemístit*.
- Sloveso *rozběhnout se* je v TEXTU 1 užito ve významu *dát se do běhu*.

---

1 bod

23 Která z následujících vět NENÍ zapsána pravopisně správně?

A) Jeho odvážná myšlenka se mi okamžitě zalíbyla.
B) Na oslavu narozenin si oblékla černé splývavé šaty.
C) Na přípravu tohoto pokrmu se používá syrové rybí maso.
D) Součástí této společenské hry jsou také malé přesýpací hodiny.

Zdůvodnění

Sloveso *zalíbit se* je odvozeno od slovesa *líbit*, které nepatří mezi vyjmenovaná slova ani není příbuzné s některým z vyjmenovaných slov.

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOZE 24

Hrad Karlštejn patří mezi nejslavnější české památky.

max. 2 body

24 Napište smysluplnou větu o <u>čtyřech</u> slovech, v níž výraz MEZI bude jiným slovním druhem než ve výchozím textu.

Výraz nesmí být použit jako vlastní jméno, např. *pan Mezi*. Vzniklá věta musí obsahovat tvar *mezi*, musí být gramaticky i pravopisně správná a musí obsahovat přísudek.

Řešení a zdůvodnění

Výraz *mezi* je ve výchozím textu předložkou, ve vzniklé větě tedy musí být tento výraz použit jako podstatné jméno *mez* ve tvaru 3./6. pádu čísla jednotného, např. *Na mezi rostly břízy. / K mezi se nepřibližuj!*

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOHÁM 25–27

Na světě jsou města, kde se některé problémy řeší hravou formou **pomocí** tzv. šťouchů. To jsou nenásilná postrčení, která vás motivují k lepšímu chování. ***** Jak?

Tak třeba nikdo nemá rád, když se na chodnících válejí odpadky. Jenže co s tím? Varovné cedule, vyšší pokuty… anebo chytrý šťouch jako v Londýně. Organizace Hubbub umístila do zdejších ulic průhledné odpadkové koše s dvěma přihrádkami označenými jmény. Tím, že jste do jedné z nich vhodili nedopalek, jste **zároveň** hlasovali pro svého oblíbeného fotbalistu – Ronalda, nebo Messiho. Vítězem se stal Ronaldo, **daleko** důležitější je ale to, že počet nedopalků na chodnících se opravdu snížil.

Londýnským šťouchem se inspirovala i další města: v Římě třeba můžete za plastovou láhev vyhozenou do speciálního koše získat lístky na metro, ve Stockholmu zase najdete hrající schody, které podporují zdravý pohyb. Je sice pravda, že šťouchy náš svět nespasí, **rozhodně** však mají své výhody: zpravidla skoro nic nestojí, jsou zábavné a život nám nepochybně zpříjemní.

(*www.nazory.aktualne.cz, upraveno*)

max. 2 body

25 Rozhodněte o každém z následujících tvrzení, zda jednoznačně vyplývá z výchozího textu (A), nebo ne (N).

		A	N
25.1	Za jakoukoli láhev od nápoje vyhozenou do zvláštního koše člověk dostane lístek na římské metro.	☐	☒
25.2	Princip šťouchu byl využit minimálně ve třech různých městech, z toho alespoň jednou k podpoře zdravého pohybu.	☒	☐
25.3	S nápadem řešit pomocí šťouchů problémy s odpadky přišli pracovníci firmy Hubbub, která vyrábí průhledné odpadkové koše.	☐	☒
25.4	Cílem londýnského šťouchu bylo zjistit, zda je mezi fanoušky fotbalisty Ronalda více kuřáků než mezi fanoušky fotbalisty Messiho.	☐	☒

Zdůvodnění

Pravdivost/nepravdivost posuzovaných tvrzení dokládají pasáže, které jsou ve výchozím textu vyznačeny příslušnou barvou.

1 bod

26 Která z následujících možností patří na vynechané místo (*****) ve výchozím textu?

A) Jejich princip je prostý – využívají přirozené lidské záliby v hraní.
B) Jeho princip šťouchu je prostý – využívá přirozené lidské záliby v hraní.
C) Jejich princip je prostý – využívají přirozeného lidského strachu z trestů.
D) Jeho princip šťouchu je prostý – využívá přirozeného lidského strachu z trestů.

Zdůvodnění

Souvětí, které bezprostředně předchází vynechanému místu, vysvětluje, co to jsou šťouchy. Logickým pokračováním je tedy vysvětlení principu šťouchů. Větný celek, který patří na vynechané místo, musí začínat zájmenem *jejich*, které odkazuje k podstatnému jménu užitému v množném čísle (*postrčení*). Spojení *jeho princip šťouchu* je v daném kontextu nesmyslné, zájmeno *jeho* by totiž odkazovalo k podstatnému jménu *chování*. V úvodu textu se píše, že pomocí šťouchů se hravou formou řeší některé problémy, v dalších pasážích jsou uvedeny konkrétní příklady šťouchů, které potvrzují, že šťouchy využívají přirozené lidské záliby v hraní, nikoli přirozeného lidského strachu z trestů.

1 bod

27 Které z následujících tvrzení o slovech tučně vyznačených ve výchozím textu NENÍ pravdivé?

A) Pokud slovo *pomocí* nahradíme slovem *prostřednictvím*, význam textu zůstane zachován.
B) Pokud slovo *zároveň* nahradíme slovem *současně*, význam textu zůstane zachován.
C) Pokud slovo *daleko* nahradíme slovem *mnohem*, význam textu zůstane zachován.
D) Pokud slovo *rozhodně* nahradíme slovem *rázně*, význam textu zůstane zachován.

Zdůvodnění

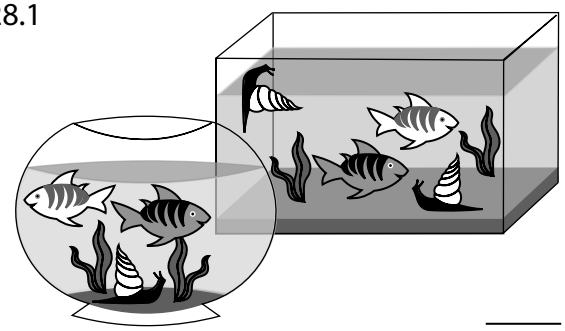
Slovo *rozhodně* má ve výchozím textu význam *určitě*. Pokud bychom slovo *rozhodně* nahradili slovem *rázně*, text by byl nelogický a jeho význam by se změnil (*šťouchy náš svět nespasí, rázně však mají své výhody*).

max. 4 body

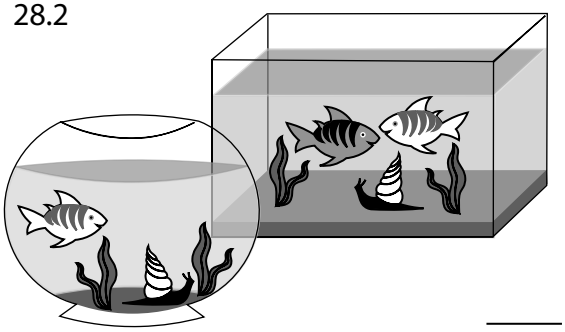
28 Přiřaďte k jednotlivým obrázkům (28.1–28.4) odpovídající popis (A–F).

(Žádnou možnost z nabídky A–F nelze přiřadit víckrát než jednou. Dvě možnosti zbudou a nebudou použity.)

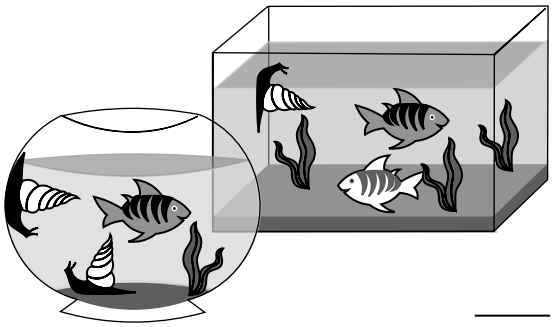
28.1

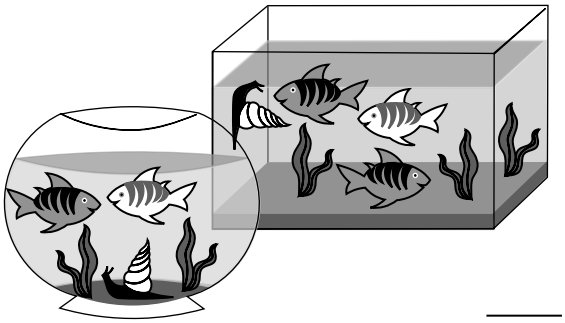
28.2

28.3

28.4

A) V kulatém akváriu je sudý počet rostlin. V každém z akvárií je více než jedna rybka. V hranatém akváriu je lichý počet živočichů.

B) V kulatém akváriu je lichý počet živočichů. V jednom z akvárií je více než jeden šnek. V hranatém akváriu není stejný počet rostlin jako v kulatém.

C) Více než polovina všech rybek je v hranatém akváriu. V kulatém akváriu je méně rostlin než v hranatém. V jednom z akvárií je stejný počet šneků a rybek.

D) V obou akváriích dohromady je lichý počet živočichů. V kulatém akváriu je stejný počet rostlin jako v hranatém. V hranatém akváriu je více rybek než šneků.

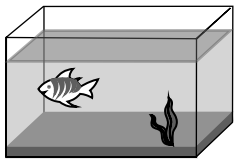
E) V obou akváriích dohromady je sudý počet rostlin. V hranatém akváriu není stejný počet šneků jako v kulatém. Více než polovinu všech živočichů v kulatém akváriu tvoří rybky.

F) Více než polovinu všech živočichů v hranatém akváriu tvoří rybky. Alespoň v jednom z akvárií je lichý počet rostlin. V kulatém akváriu je stejný počet šneků jako v hranatém.

Vysvětlivky: V obou akváriích dohromady jsou dvě rostliny a tři živočichové.

V kulatém akváriu je jedna rostlina a dva živočichové: jeden šnek a jedna rybka.

V hranatém akváriu je jedna rostlina a jeden živočich (rybka).

Řešení

28.1 – E)

28.2 – D)

28.3 – B)

28.4 – F)

Žádný z uvedených obrázků neodpovídá ani popisu A), ani popisu C).

Konal(a) zkoušku ☐ Vyloučen(a) ☐ Nepřítomen(na) či nedokončil(a) ☐

ČESKÝ JAZYK A LITERATURA 5B

Jméno a příjmení

DIDAKTICKÝ TEST – STRANA 1–2

	A	B	C	D
1	☐	☐	☐	☐
2	☐	☐	☐	☐
3	☐	☐	☐	☐

4

4.1	podmět:
	přísudek:
4.2	podmět:
	přísudek:

	A	N
5		
5.1	☐	☐
5.2	☐	☐
5.3	☐	☐
5.4	☐	☐

	A	B	C	D	E
6					
6.1	☐	☐	☐	☐	☐
6.2	☐	☐	☐	☐	☐
6.3	☐	☐	☐	☐	☐

	A	B	C	D
7	☐	☐	☐	☐

	A	N
8		
8.1	☐	☐
8.2	☐	☐
8.3	☐	☐
8.4	☐	☐

	A	B	C	D
9	☐	☐	☐	☐
10	☐	☐	☐	☐
11	☐	☐	☐	☐
12	☐	☐	☐	☐
13	☐	☐	☐	☐

14

14.1	
14.2	

15

	A	B	C	D	E	F
První část						
Druhá část						
Třetí část						
Čtvrtá část						
Pátá část						
Šestá část						

16

otázka č.	otázka č.	otázka č.

17

18

	A	N
18.1		
18.2		
18.3		
18.4		

19

	A	B	C	D
20				
21				

22

	A	N
22.1		
22.2		
22.3		
22.4		

	A	B	C	D
23				

24

25

	A	N
25.1		
25.2		
25.3		
25.4		

	A	B	C	D
26				
27				

28	A	B	C	D	E	F
28.1						
28.2						
28.3						
28.4						